

CÔNG TÁC TỔ CHỨC LỄ HỘI TRUYỀN THỐNG TẠI CÁC DI TÍCH NGƯỜI HOA THUỘC KHU DI TÍCH QUỐC GIA ĐẶC BIỆT PHỔ HIỂN, HƯNG YÊN

NGUYỄN THỊ HÒA

Email: nguyenhhoa198275@gmail.com

Học viên K15 - thạc sĩ Quản lý văn hóa, Trường ĐHSP Nghệ thuật Trung ương

ORGANIZATION OF TRADITIONAL FESTIVAL AT CHINESE RELICS IN THE PHO HIEN SPECIAL NATIONAL RELIC AREA IN HUNG YEN PROVINCE

TÓM TẮT ↔ ABSTRACT

Lễ hội là hình thức sinh hoạt văn hóa cộng đồng mang tính tổng hợp cao, được tích lũy và trao truyền qua nhiều thế hệ, in dấu trong các nghi lễ, nghi thức lễ phục, ẩm thực cúng tế, các trò chơi, trò diễn dân gian... Việc tổ chức lễ không chỉ đáp ứng nhu cầu tâm linh của người dân mà còn giúp con người trở về với cội nguồn, tạo cơ hội giao lưu, tiếp xúc, trao đổi, sáng tạo và hưởng thụ văn hóa, làm gia tăng tính cố kết cộng đồng. Có những lễ hội trở nên tiêu biểu, nức tiếng gần xa, nhưng cũng có những lễ hội chỉ gói gọn trong phạm vi một làng, một dòng họ... Với tư tưởng uống nước nhớ nguồn, ăn quả nhớ người trồng cây, ngày hội chính là cầu nối giữa quá khứ với hiện tại, làm cho thế hệ trẻ hôm nay hiểu được công lao tổ tiên, thêm tự hào về truyền thống quê hương, đất nước của mình. Trong khu di tích quốc gia đặc biệt (KDTQGĐB) Phổ Hiến, lễ hội tại các di tích gắn với người Hoa luôn mang những nét đặc sắc riêng thể hiện sự giao thoa của hai nền văn hóa Việt - Trung.

Từ khóa: tổ chức lễ hội, di tích người Hoa, Phổ Hiến

Festivals are a highly integrated form of community cultural activities, accumulated and passed down through many generations, imprinted in rituals, ceremonies, food offerings, games, and folk performances... The organization of the ceremony not only meets the spiritual needs of the people but also helps people return to their roots, creating opportunities to interact, exchange, transform, create and enjoy culture, increasing community cohesion. There are festivals that become typical and famous near and far, but there are also festivals that are limited to only one village, one family... With the ideology of drinking water, remember the source, when eating fruit, remember the person who planted the tree, festivals is the bridge between the past and the present, making today's young generation understand the merits of their ancestors and be more proud of their homeland and country's traditions. In the Pho Hien special national relic area (KDTQGĐB), festivals at relics associated with the Chinese people always have their own unique features showing the interference of the two cultures of Vietnam and China.

Keywords: festival organization, Chinese relics, Pho Hien

CULTURE

1. Đền Mẫu

Đền Mẫu là một di tích tiêu biểu trong khu DTQGĐB Phố Hiến. Việc phụng thờ theo tín ngưỡng dân gian ở đền Mẫu diễn ra hàng năm. Tiêu biểu và trang trọng nhất trong năm là ngày lễ hội tổ chức vào tháng 3 âm lịch - kỷ niệm ngày hoá của Thánh mẫu Dương Quý Phi và ngày 14 tháng 7 âm lịch (ngày lễ Mộc Dục). Dịp lễ hội này thu hút đông đảo du khách tham dự.

Lễ hội truyền thống đền Mẫu, ngoài không gian đền, lễ hội còn được tổ chức ở đình Hiến - nơi thờ quan Thái Giám họ Du. Theo thần tích của đền, sau khi tìm đến vùng Đàng Giang, lập miếu thờ Dương Quý Phi, quan Thái giám họ Du đã cùng nhân dân ở đây chăm lo sản xuất, truyền nghề trồng dâu nuôi tằm, thành lập nên làng Mậu Dương. Khi ông mất, do có công với dân làng nên được tôn làm Thành hoàng làng Mậu Dương và được thờ trong đình Hiến.

Lễ hội xưa:

Cụ B.V.NG (89 tuổi) - Người dân khu phố Nguyễn Du cho biết:

Theo truyền thống của cha ông, để chuẩn bị cho hội rước, cứ đến ngày mùng 6 tháng 3 âm lịch, dân làng tập trung ở đền để sắp xếp cờ quạt, ghép đôn kiệu. Khoảng 14 giờ ngày 9 tháng 3 hội rước bắt đầu, rước kiệu Thành hoàng quan Thái giám họ Du (Đức Đại Vương) từ đình Hiến lên đền Mẫu với mong ước là để Thành hoàng lên hầu mẫu Dương Quý Phi. Đám rước theo trình tự, đi đầu có cờ thần, sư tử, kiệu long đình, kiệu rước Thành hoàng; tiếp đến là phường bát âm, bát bửu, lộ bộ, tàn, lọng,... và đi cuối cùng là nhân dân trong làng và du khách thập phương. Ngày 10/3 được coi là buổi tế chính tại đền Mẫu thu hút đông đảo người dân đến chiêm bái lễ. Ngày 11 tháng 3, dân làng tổ chức rước nước thiêng từ sông Hồng về đền dùng làm nước cúng trong những ngày diễn ra lễ hội (nước để dành một phần tới ngày 14 tháng 7 để làm lễ Mộc dục và ngày 15 tháng 7 dùng để nấu cháo cho chúng sinh). Lễ rước nước khởi hành từ 10h sáng và kết thúc vào lúc 1 giờ chiều. Đoàn rước gồm cờ thần, kỳ lân, phường bát âm, hương án, kiệu long đình, bát bửu, kiệu choé nước, các nhà sư, thiện nam, tín nữ ra sông Hồng rước nước. Từ khi xuất phát đến khi ra giữa sông Hồng, phải đứng Chính Ngọ (12 giờ trưa), là giờ Hoàng đạo. Một nhà sư đi theo đoàn rước tụng kinh làm lễ khấn trời đất và hà bá (thần sông), sau đó tiến hành múc nước vào choé và trở về đền. Rước nước là nghi lễ có ở nhiều lễ hội với mục đích dùng nước trong nghi lễ Mộc dục (để tắm tượng thần và lau dọn đồ thờ), đồng thời cũng là một hình thức cầu nước của cư dân làm nông nghiệp. Ở đền Mẫu, ngoài những ý nghĩa nêu trên, lễ rước nước còn mang ý nghĩa tưởng nhớ lại truyền thuyết về Dương Quý Phi, thi hài bà đã trôi dạt lên đền trên biển rồi trở về vùng hạ lưu sông Đàng Giang, được nhân dân an táng và dựng miếu thờ. Ngày 12 tháng 3, tổ chức rước

Liền, rước kiệu Mẫu vòng quanh các khu phố rồi quay về đền. Ngày 13 tháng 3, dân làng tổ chức cuộc rước Du (rước thần đi du ngoạn phố phường). Đoàn rước thân đạo quanh các phố, đền đình Hiến và trở về đền Mẫu. Trong đám rước, rồng vàng uốn lượn từ đầu đền cuối đám rước, có múa “Con đi đánh bông”. Đám rước đi đến đầu hai bên đường các gia đình bày lễ bái vọng trước cửa nhà và đốt pháo nổ không dứt. Đến sáng ngày 15 tháng 3, rước kiệu Thành hoàng Đức Đại Vương từ đền Mẫu trở về đình Hiến. Buổi chiều, dân làng làm lễ tế an vị tại đền Mẫu và đình Hiến, đồng thời kết thúc lễ hội [PVS ngày 8/10/2023].

Lễ hội hiện nay:

Từ sau năm 1945, lễ hội đền Mẫu không được tổ chức đến khi đền được công nhận là di tích kiến trúc nghệ thuật cấp quốc gia vào năm 1992 thì lễ hội đã được khôi phục. Hàng năm, lịch trình của lễ hội tính từ ngày 9 đến hết ngày 15 tháng 3 âm lịch: Chiều ngày 9 tháng 3 âm lịch, sau khi khai mạc lễ hội truyền thống tại đình Hiến sẽ làm lễ rước Kiệu Đức Đại Vương lên đền Mẫu. Sáng ngày mùng 10 tháng 3, Ban quản lý khu di tích quốc gia đặc biệt Phố Hiến làm lễ rước tượng Đức Thánh Mẫu ra Kiệu Bát Công đặt tại cung đệ Nhị. Sau đó, tổ chức khai mạc lễ hội, giới thiệu về lịch sử đền Mẫu, ôn lại câu chuyện trung trinh tiết nghĩa của Thánh mẫu Dương Quý Phi với triều đại Mạt Tống - Trung Quốc và truyền thống nhân nghĩa của cư dân Phố Hiến - Hưng Yên. Ngay sau hội trông, chiêm khai hội là lễ dâng hương của Nhân dân và du khách thập phương tham dự buổi lễ. Tiếp đến là đội tế Nữ quan đền Mẫu tế lễ đức thánh theo nghi thức cổ truyền. Lễ hội diễn ra tung bưng, sôi động là ngày 12 tháng 3, ngày hội rước Du. Lễ rước bắt đầu vào buổi sáng, đoàn rước gồm: cờ tổ quốc, cờ thần, chiêm trông, đội múa rồng lân, đội trống ngũ lôi; bát bửu (hai bộ hai bên); long đình và kiệu Đức Đại Vương; bộ bát kích, đội bát âm, kiệu Mẫu (kiệu rồng, kiệu phượng)... Các đội hình được bố trí đi theo một trình tự sắp xếp phù hợp nối tiếp nhau, đầu tiên là đội rồng lân và sau cùng là nhân dân và quý du khách thập phương. Đặc biệt là đội hình tham gia rước cờ lệnh, hòm án phải là các trai thanh gái lịch, tuổi còn trẻ. Mỗi đội hình tham gia hội rước kiệu đều mặc trang phục phù hợp với từng đội hình như: quần áo tế, áo the khăn xếp, quần áo tốt đồ hay áo dài truyền thống... Các đoàn tế và nhân dân tham dự lễ hội kéo dài hơn 500m với số lượng lên đến hơn nghìn người tham gia. Lộ trình đoàn rước bắt đầu từ đền Mẫu đi theo đường Bãi Sậy, qua đền Trần, vào đường Trung Trắc, qua đền Thiên Hậu, chùa Phố, vào đường Điện Biên và xuôi xuống đường Phố Hiến về đình Hiến. Khi kiệu Mẫu chuẩn bị vào sân đình, múa diễn chào mừng trong tiếng trống nhạc tung bưng. Kiệu Mẫu được rước vào trong đình, đặt ở gian giữa điện thờ, bên cạnh là kiệu Đức Đại Vương. Các đội tế tiến hành các nghi thức tế lễ Thánh Mẫu và Đại Vương. Đoàn rước

nghe ở đình Hiến trong khoảng thời gian hơn một giờ để nhân dân làm lễ dâng Đức thánh, sau đó đoàn rước theo đường Phố Hiến, đường Bãi Sậy về đền Mẫu. Đoàn rước có thêm nhân dân phường Hồng Châu. Vì vậy, ngày hội thêm phần đông vui, nhộn nhịp hơn. Sáng ngày 13 tháng 3 âm lịch - ngày giỗ của Đức Thánh mẫu Dương Quý Phi, là ngày lễ chính của lễ hội. Nghi thức cúng tế do Ban quản lý khu DTQGĐB Phố Hiến. Lễ vật dâng cúng Thánh Mẫu là lễ chay, bao gồm nhiều loại nhưng trong mâm cơm cúng không thể thiếu các món sau: một bát canh miến nấu với táo tàu và nấm hương, một đĩa cơm nắm, một đĩa muối vừng, một đĩa chả đỗ rán, một bát cháo bầu dục. Đồ lễ được đặt trong một mâm lễ bằng đồng, trên phủ một khăn nhiều đỏ. Những món ăn chay tịnh tượng trưng cho những ngày Thánh Mẫu lánh nạn khi bị quân giặc dồn đuổi ở đảo Nhai Sơn và ngoài biển cả lênh đênh. Lễ hội đền Mẫu kết thúc vào ngày 15 tháng 3 âm lịch. Ban quản lý khu di tích và nhân dân thực hiện nghi lễ rước tượng Mẫu vào Hậu cung như vị trí ban đầu và rước kiệu Đức Đại Vương về đình Hiến. Sau đó, một đội tế nữ tiến hành tế lễ tạ hội. Trong những ngày diễn ra lễ hội ở đền Mẫu, nhiều trò chơi dân gian được tổ chức như: chọi gà, cờ tướng, cờ người, tô tô. Bên cạnh đó còn có hát chèo, chầu văn tại sân đền và toà Đại bái; đặc biệt là hội đua thuyền trên Hồ Bán Nguyệt, hội thả diều trên đê sông Hồng. Ngày nay, lễ hội đền Mẫu Hoa Dương đã trở thành một lễ hội lớn của khu vực Phố Hiến- Hưng Yên nói riêng và khu vực tỉnh Hưng Yên nói chung, thu hút đông đảo nhân dân tham gia. Nơi đây lưu giữ nhiều giá trị LSVH tạo nên bản sắc độc đáo của văn hoá Hưng Yên trong vùng châu thổ Bắc Bộ.

2. Đền Thiên Hậu

Cụ Ông Đ. TH (90 tuổi)- người dân gốc Hoa sinh sống tại khu phố Hai Bà Trưng cho biết: Hàng năm, tại đền Thiên Hậu tổ chức lễ hội hai lần là ngày 23 tháng 3 và ngày 9 tháng 9 âm lịch để kỷ niệm ngày sinh và ngày hóa của Đức Thượng Thiên Thánh Mẫu Lâm Tức Mặc. Nghi thức tổ chức gồm có: Lễ khai mạc, lễ dâng hương, tế lễ, rước kiệu và tổ chức các trò chơi dân gian truyền thống.

Xưa kia, vào ngày 23 tháng 3 là “ngày vía” của bà (lễ chính), lễ hội tổ chức từ ngày 20 tháng 3 đến ngày 25 tháng 3 với quy mô lớn. Tối ngày 22 tháng 3 vào lúc nửa đêm làng đã vào đám với lễ “Mộc dục” và phong áo mũ mới cho bà... Lễ vật chủ yếu là bánh rong câu, bánh Tô Châu, kẹo Sùi, bánh rùa... là những sản vật truyền thống của người Trung Hoa kết hợp với lễ vật của người Việt là bánh chè lam, chè kho, cơm nắm muối vừng... khi dâng lễ phải ăn mặc theo trang phục truyền thống của Trung Hoa, đội tế nữ chủ yếu là người gốc Hoa. Sau phần dâng lễ và tế lễ xong thì tiến hành rước kiệu và tượng bà Lâm Tức Mặc đi vòng quanh thành phố, đi qua các công đình, đền, chùa đều

phải dùng kiệu, hạ lễ vái. Kiệu được sử dụng trong buổi lễ được trang hoàng lộng lẫy đủ các sắc màu. Lễ rước kiệu được bắt đầu từ đền đi theo đường Điện Biên qua Chùa Phố, Võ Miếu, đền Bà Chúa Kho, quanh bờ hồ Bán Nguyệt rồi đi xuống Đông Đô Quảng Hội vào Thiên Hậu Cung tế lễ. Sau đó, rước kiệu vòng về theo đường Bãi Sậy qua đền Mẫu, đền Trần rồi trở về đền làm lễ an vị. Đi theo đoàn rước là các trinh nữ đội mâm giầy, mâm hài đi trước kiệu. Kế đó là kiệu Đức Bà do các nữ đồng trinh rước, đi sau kiệu là đội tế nữ, các bộ lão, các chức sắc và đông đảo bà con trong khu phố cùng khách thập phương tham gia.

Ngoài phần nghi lễ, trong các ngày này còn tổ chức các trò chơi dân gian như cờ tướng, đấu vật, đảo đĩa, hát trống quân, tô tô, hát hí kịch chủ yếu lấy tích trong lịch sử Trung Quốc như Lưu - Quan - Trương, Lã Bố hí Điều Thuyền, Khổng Minh...

Lễ hội ngày 9 tháng 9 âm lịch (ngày hóa) của bà được tổ chức từ ngày mùng 7 đến ngày 10 tháng 9 âm lịch. Nghi thức lễ hội tháng 9 cũng như hội xuân tháng 3 nhưng không to bằng lễ hội tháng 3. Trong hai lễ hội tháng 3 và tháng 9 thì lễ hội tháng 3 người Hoa ở các tỉnh Hưng Yên, Hải Dương, Hà Nội, Thái Bình, Nam Định, Hải Phòng và các tỉnh khác cùng người Việt đến dự lễ cầu phúc rất đông, đặc biệt là những người Hoa là thương nhân thường đi tàu thuyền trên biển, người Hoa làm nghề đánh cá biển đều đến cầu vị thần Hàng Hải phù hộ cho mình tai qua, nạn khỏi, thuận buồm xuôi gió. Ngày nay, nghi thức tổ chức được thu nhỏ lại, nhưng vẫn đảm bảo các nghi lễ truyền thống. Lễ hội vẫn diễn ra từ ngày 21 đến 23 tháng 3 và từ ngày mùng 8 đến 10 tháng 9 âm lịch. Ban tổ chức vẫn tiến hành dâng lễ Đức Thánh Mẫu, tế lễ, khai mạc lễ hội, lễ dâng hương nhưng các trò chơi dân gian không còn tổ chức. Phần hội rước kiệu tại đền tùy thuộc vào từng năm do thành phố Hưng Yên tổ chức lễ hội dân gian Phố Hiến, thu hút đông đảo khách thập phương và nhân dân về dự. Thông qua lễ hội thể hiện sự giao thoa hai nền văn hóa Trung - Việt được bảo lưu tới ngày nay là rất quý, chúng ta cần học tập, gìn giữ di sản văn hóa của quê hương, đất nước [PVS ngày 9/10/2023].

3. Võ Miếu

Tương truyền, Quan Vũ sinh vào ngày 13 tháng 5 Âm lịch mất ngày 24/10 Âm lịch, nhân dân nơi đây thường tổ chức lễ hội truyền thống vào ngày mất của Đức Thánh. Lễ hội truyền thống tại Võ Miếu vẫn được duy trì từ xưa cho tới nay và thường được tổ chức từ ngày 24 - 26/10 âm lịch. Trước lễ hội khoảng 01 tháng, Ban quản lý khu DTQGĐB Phố Hiến xây dựng kế hoạch, nội dung chương trình để báo cáo UBND thành phố. Sau đó, Ban quản lý khu di tích phối hợp cùng nhân dân tiến hành bao sái toàn bộ

CULTURE

hiện vật và đồ thờ tại di tích, chuẩn bị mua sắm đồ lễ cùng những hương hoa, vật phẩm... phục vụ cho lễ hội. Phần lễ gồm có: Lễ mộc dục, lễ khai mạc, lễ dâng hương, tế lễ và lễ tạ hội. Phần tế lễ do đoàn tế nam và tế nữ của đền Trần đảm trách. Vật phẩm trong lễ hội thường là xôi, gà, thanh bông hoa quả...

4. Đình Hiến

Tại Đình Hiến hàng năm có 2 dịp lễ hội là mùng 9 đến ngày 15 tháng 3 âm lịch gắn với lễ hội đền Mẫu, và vào dịp mùng 10 tháng Chạp là ngày giỗ của Đức Đại Vương quan Thái giám họ Du cũng thu hút đông đảo nhân dân về xum họp, tri ân công lao của vị Thành Hoàng khai sáng lập làng. Trong dịp lễ hội tháng 3, có sự giao lưu giữa hai di tích đình Hiến và đền Mẫu. Trước đây, hai di tích này đều thuộc thôn Mậu Dương nên khi tổ chức lễ hội ở đền Mẫu thì đình Hiến chỉ dâng hương hoa. Khi chia tách địa giới hành chính thành phường Hồng Châu và Quang Trung thì đình Hiến trở thành không gian chính để nhân dân phường Hồng Châu tổ chức lễ hội.

Vào buổi chiều ngày mùng 9, Ban quản lý khu di tích tổ chức khai mạc lễ hội truyền thống tại đình Hiến, sau đó làm lễ rước kiệu Đức Thành hoàng Đại Vương lên đền Mẫu với ý nghĩa hầu Đức Thánh Mẫu trong những ngày lễ hội.

Đến sáng ngày 12/3, đình Hiến tổ chức đón kiệu Thánh Mẫu đi du xuân qua một số đường phố và đình, đền, chùa trong khu Phố Hiến rồi dừng chân nghỉ tại đình. Khi kiệu Đức thánh Mẫu chuẩn bị vào sân đình, văn nghệ chào mừng trong tiếng trống nhạc tung bừng. Kiệu Mẫu được rước vào trong đình, đặt ở gian giữa điện thờ, bên cạnh là kiệu Đức Đại Vương. Các đội tế tiến hành các nghi thức tế lễ Thánh Mẫu và Đại Vương. Đoàn rước nghỉ ở đình Hiến trong khoảng thời gian hơn một giờ để nhân dân làm lễ dâng Đức thánh, sau đó đoàn rước theo đường Phố Hiến, đường Bãi Sậy trở về đền Mẫu. Đến ngày 15, nhân dân tiến hành rước kiệu Đức Thành hoàng từ đền Mẫu trở về đình, sau đó làm lễ tạ an vị và kết thúc lễ hội. Ngoài ra, trong ngày lễ hội còn tổ chức các trò chơi dân gian thu hút đông đảo mọi người tham gia. Lễ hội truyền thống đình Hiến ngoài ý nghĩa tưởng nhớ công lao của Thành hoàng làng quan Thái giám họ Du còn mang ý nghĩa tưởng nhớ tới Thánh mẫu Dương Quý Phi.

5. Đông Đô Quảng Hội - Thiên Hậu cung

Theo các cụ cao niên địa phương kể lại và căn cứ vào các tư liệu Hán nôm còn lưu giữ tại di tích thì xưa kia ở Đông Đô Quảng Hội không tổ chức lễ hội mà chỉ vào các ngày mùng 1 và ngày 15 hàng tháng các gia đình trong dòng họ người Hoa ở Phố Hiến đến Đông Đô Quảng Hội thắp hương lễ Thánh. Còn lễ hội ở Thiên Hậu cung được tổ chức vào hai kỳ là ngày 23/3

và ngày mùng 9/9 âm lịch để tưởng nhớ tới ngày sinh và ngày hóa của Thánh Mẫu Lâm Tứ Mặc, vị thần hàng hải gắn với người Hoa. Và cứ 10 năm nhân dân địa phương lại tổ chức giao lưu, rước kiệu Thánh Mẫu một lần giữa Thiên Hậu Thượng phố và Thiên Hậu hạ phố.

Ngày 23/3 âm lịch, kỷ niệm ngày sinh của Thánh Mẫu Thượng Thiên các dòng họ người Hoa ở Phố Hiến chuẩn bị đầy đủ các đồ tế lễ như: mâm xôi, thủ lợn, hoa trà quả thực để tiến hành lễ rước thần cùng với Đền Thiên Hậu (ở Thượng Phố). Lễ rước bắt đầu từ đền Thiên Hậu (Thượng Phố) xuống Thiên Hậu cung rồi lại quay trở về Thượng Phố để làm lễ tế thần. Kết thúc tế là lễ tạ.

Ngày mùng 9/9 âm lịch, kỷ niệm ngày hóa của Đức Thánh Mẫu các dòng họ người Hoa ở Phố Hiến chuẩn bị đầy đủ các đồ tế lễ như mâm xôi, thủ lợn, hoa trà quả thực để cúng Thánh Mẫu. Hiện nay, tại cụm di tích Đông Đô Quảng Hội - Thiên Hậu Cung vẫn duy trì tổ chức lễ hội truyền thống theo vào hai kỳ như trước, song không có rước kiệu giao lưu giữa hai di tích. Vào ngày 23/3 và ngày 9/9 âm lịch, Ban quản lý khu DTQGĐB Phố Hiến, các dòng họ người Hoa ở địa phương và nhân dân chuẩn bị đầy đủ các nghi lễ, các đồ tế lễ như mâm xôi, thủ lợn, hoa trà quả thực để dâng cúng Thánh Mẫu. Sau đó, tổ chức khai hội, lễ dâng hương và tế lễ Đức thánh. Trong lễ hội thường diễn ra một số trò chơi dân gian thu hút đông đảo nhân dân và quý du khách thập tham gia.

Kết luận

Có thể nói, các lễ hội gắn với người Hoa trong khu di tích quốc gia đặc biệt Phố Hiến dần có sự đan xen văn hóa Việt - Hoa, vì số lượng người gốc Hoa còn lại trên mảnh đất này không nhiều nên sự tham gia của người Việt trong lễ hội ngày một nhiều. Tại các di tích gắn với người Hoa thường diễn ra nhiều hoạt động văn hóa mang đậm dấu ấn văn hóa Trung Hoa như: múa rồng, lân... Lễ vật dâng cúng ngoài các loại vật phẩm phổ biến của cư dân người Việt thì thường có các loại bánh của người Hoa xuất xứ từ cố hương như: Bánh Tô Châu, Thạch rau câu, lợn quay cả con... Sự xuất hiện của các lễ vật dâng cúng khác nhau cho thấy sự hội tụ và dung hòa các vật phẩm dâng cúng của các cộng đồng dân cư làm cho lễ hội Phố Hiến thêm phong phú về văn hóa ẩm thực tâm linh, đồng thời mang sắc thái văn hóa riêng so với các lễ hội dân gian vùng châu thổ Bắc Bộ.

CULTURE

Lễ hội đền Mầu

Khai mạc lễ hội truyền thống Đền Mầu năm 2024. Ảnh: TTXVN

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. *Hưng Yên tỉnh nhất thống chí (2011)*, Thư viện tỉnh Hưng Yên.
2. Phan Khanh (1992), *Bảo tàng di tích lễ hội*, Nxb Văn hóa - Thông tin, Hà Nội.
3. Nguyễn Khởi (2014), *Bảo tồn trùng tu các di tích kiến trúc*, Nxb Dân tộc, Hà Nội.
4. Nguyễn Phúc Lai (1998), *Phổ Hiến lịch sử - Văn hóa, Sờ Văn hóa - Thông tin, Hội Văn học nghệ thuật tỉnh Hưng Yên*, Hưng Yên.
5. Nguyễn Phúc Lai, Nguyễn Quang Ngọc, Dương Thị Cẩm (2009), *Hưng Yên vùng phù sa Văn hóa*, Nxb Trẻ, TP. Hồ Chí Minh.
6. Nguyễn Phúc Lai, Nguyễn Quang Ngọc, Hoàng Kim Đáng (1998), *Phổ Hiến lịch sử - văn hoá, Sờ Văn hoá Thông tin - Hội Văn học Nghệ thuật Hưng Yên*, Hưng Yên.
7. Phan Huy Lê (1994), *"Phổ Hiến - Những vấn đề khoa học đang đặt ra"*, *Kỷ yếu hội thảo khoa học Phổ Hiến*, Sờ Văn hóa - Thể thao Hải Hưng.
8. Nguyễn Kim Loan, Nguyễn Trường Tân (2002), *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.